

Sygn. akt II UK 586/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku A.C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

z udziałem zainteresowanych: A.R., M.Ś., K.M., A.D., E.M., K.B.M., L.C., A.M.S.,  
K.P., A.R., J.S., J.U., E.W., A.W., M.W., P.W., X.W.

o ustalenie nieistnienia ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 października 2017 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 marca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 30 marca 2016 r. oddalił apelację skarżącej A. C. od wyroku Sądu Okręgowego w T. z 28 stycznia 2015 r., który oddalił jej odwołania od decyzji pozwanego organu rentowego z 10 września 2012 r. Pozwany stwierdził, że A.R., M.Ś., K.M., A. D., E.M., K.B.M., L.C., A.M.S., K.P., A.R., J.S., J.U., E.W., A.W., M.W., P.W. i X.W. (dalej zainteresowani) podlegali w określonym czasie ubezpieczeniom społecznym, jako że wykonywali pracę na podstawie umów o świadczenie usług a nie umów o dzieło.

Sąd Okręgowy ustalił i ocenił, że zawarte między stronami umowy były w rzeczywistości umowami do których stosuje się przepisy o umowie zlecenia. Decyzje pozwanego były zatem prawidłowe. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko

Sądu Okręgowego. Przedmiotem oceny Sądu były nie tylko pisemne uzgodnienia między stronami, ale również zamierzony przez nie gospodarczy cel umowy i zgodny zamiar stron (art. 65 § 2 k.c.). Ze sposobu realizacji umów wynika, że zamiarem stron nie było zawarcie umów o dzieło. Umowy wykazywały w przeważającym stopniu cechy umowy o świadczenie usług, nie zaś umowy o dzieło. Usługi nauczycieli lub inne nauczanie mają cechy umów (czynności) starannego działania, a nie umów rezultatu. Umowy zawierane przez skarżącą z zainteresowanymi miały zapewnić realizację nauczania określonego języka obcego. „Przejawy” twórczej pracy nauczyciela traciły charakter pierwszoplanowy. Chodziło o wykonywanie wielokrotnie powtarzających się czynności tego samego rodzaju. Poziom opanowania materiału i umiejętności uczestników kursów językowych nie stanowi rezultatu w znaczeniu art. 627 k.c. Nie można traktować procesu nauki jako efektu ubocznego dostarczenia autorskiego programu nauczania. Strony łączyły umowy o świadczenie usług, bowiem zainteresowani zostali zobowiązani wyłącznie do starannego przekazywania wiedzy poprzez zajęcia lekcyjne. Rzeczą zwykłą jest też przygotowanie przez nauczyciela programu nauczania. Nie stanowi to rezultatu dzieła. Chodziło o wykonanie powtarzających się czynności dydaktycznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca odwołała się do podstaw przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. W sprawie występują istotne zagadnienia prawne. Istnieje też potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, w tym również w judykaturze, co przejawia się w znacznych rozbieżnościach w orzecznictwie sądów. Skarga jest oczywiście uzasadniona. W uzasadnieniu wniosku podano co następuje: „istota sporu wynikłego między skarżącą a organem rentowym sprowadza się do ustalenia, czy zakwestionowane przez organ rentowy a wykonane przez zainteresowanych na rzecz Skarżącej umowy, można zakwalifikować jako umowy o dzieło, czy też jako umowy o świadczenia usług i tym samym stosować do nich przepisy właściwe dla umów zlecenia. Efektem zakwestionowanych umów miał być i był cykl zajęć z języka obcego na określony, ustalony w umowie temat, w trakcie którego powstał autorski program nauczania, który każdy z zainteresowanych stworzył. Na gruncie powstałego sporu wystąpiło kilka zagadnień prawnych kluczowych i istotnych z punktu widzenia rozpoznania przedmiotowej sprawy, których wyjaśnienie wymaga

interwencji Sądu Najwyższego, a to ze względu na bardzo poważne wątpliwości interpretacyjne dotyczące art. 627 k.c. Ustalenie prawidłowego sposobu wykładni tego przepisu pozwoli rozwiązać wątpliwości, jakie napotykają przedsiębiorcy próbując w praktyce zastosować ten przepis w jego wykładni promowanej dotychczas przez Organ rentowy. Istotne zagadnienia prawne, które przemawiają za dokonaniem przez Sąd Najwyższy ponownej wykładni tego przepisu, przedstawiają się następująco:

1. dotychczasowa praktyka orzecznicza i wynikająca z niej wykładnia art. 627 k.c. nie określa w sposób jednoznaczny, czy przedmiotem umowy o dzieło może być cykl zajęć z języka obcego na określony temat przeprowadzony na podstawie specjalnie w tym celu przygotowanego autorskiego programu nauczania;

2. najnowsza linia orzecznicza sądów, w tym Sądu Najwyższego, przewiduje, że działania polegające na wygłoszeniu *cyklu wykładów na konkretny temat, mających cechy wykładu monograficznego w znaczeniu kursu – cyklu wykładów traktujących o jednym konkretnym zatrudnieniu* (z uzasadnienia wyroku z 27 sierpnia 2013 r., w sprawie o sygn. II UK 26/13) nie są objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, gdyż są zakwalifikowane jako utwór w rozumieniu prawa autorskiego, a tym samym za dzieło w rozumieniu art. 627 k.c.;

3. istnieje konieczność rozstrzygnięcia, czy pogląd Sądu Najwyższego przytoczony w pkt 2 należy – wobec spełnienia tych samych kryteriów – stosować także do zajęć z języka obcego na określony, ustalony wcześniej w umowie temat;

4. zdaniem odwołującej nie ma większej różnicy znaczeniowej pomiędzy pojęciem „wykład” a „zajęcia” oraz pomiędzy pojęciem „cykl wykładów monograficznych na określony temat” a pojęciem „kurs z języka obcego na określony, ustalony w umowie temat”. Nie ma też różnicy, z jakiej dziedziny prowadzony jest wykład, dla uznania, że może być on przedmiotem umowy o dzieło. O tym decyduje jego autorskość, oryginalność i niepowtarzalność, która za każdym razem miała miejsce w przypadku wykonywania zakwestionowanych przez ZUS umów o dzieło przez zainteresowanego w niniejszej sprawie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Wstępnie należy zauważyć, że w tożsamej sprawie, ale z udziałem innych zainteresowanych, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 września 2016 r., II UK 342/15 (LEX nr 2141226) wyraził stanowisko, że praca lektora wykonywana w sposób ciągły w szkole języków obcych jest świadczeniem usług i podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na takich samych zasadach jak umowy zlecenia. Stanowisko to aprobuje też Sąd Najwyższy w sprawie II UK 473/15 (niepubl.). Z powołanych judykatów wyłania się obraz, że sposób wykonywania umów zawartych z lektorem, nie świadczy o wykonywaniu dzieła, ale obrazuje typowe czynności nauczyciela języka obcego w szkole językowej, polegające na długotrwałym starannym działaniu, w celu przekazania uczestnikom kursu językowego jak największej wiedzy i umiejętności językowych. Autorski plan zajęć (autorski program szkolenia) był tylko niezbędną częścią procesu nauczania. W trakcie redagowania pisemnych umów w sposób iluzoryczny dokonano konwersji tych czynności, wyolbrzymiając znaczenia autorskiego programu, a pomniejszając podstawowe i najbardziej istotne czynności nauczania języka obcego. Czynności te wykonywane były w ramach umowy o świadczenie usług z zakresu nauki języka obcego, które uzasadniały objęcie zainteresowanego ubezpieczeniami społecznymi, co prawidłowo ustalił Sąd Apelacyjny. *Summa summarum* nie można aktualnie mówić o istotnym zagadnieniu prawnym.

Powracając do oceny zgłoszonych podstaw przysądu, należy odwołać się ponownie do sprawy II UK 473/15, która krok po kroku wyjaśnia stronie skarżącej mechanizm prowadzący do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim zwraca uwagę na różnice między istotnym zagadnieniem prawnym a potrzebą wykładni przepisów prawa ze względu na kwalifikowane przesłanki (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). To, co ma stanowić o istotnym zagadnieniu prawnym, z reguły jednocześnie nie składa się na ostatnią podstawę przysądu (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.), bo skoro występuje istotny problem prawny, to nie można przyjąć, iż przy występujących istotnych wątpliwościach prawnych skarga jest oczywiście uzasadniona.

Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych skargi, gdyż podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Stanowią odrębne elementy skargi i nie zastępują podstawy przedsądu ani brakującego jej uzasadnienia (art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 398<sup>9</sup> § 1 w związku z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c.). Z tego względu nie można mówić o oczywistości skargi kasacyjnej, bowiem we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jej nie skonkretyzowano. W końcu w odniesieniu do „najnowszej linii orzeczniczej..”, skarżący zapomina o odrębności spraw z uwagi na odmienne ustalenia faktyczne. Stąd należy zauważyć, że Sąd Najwyższy wypowiadał się na temat wygłoszenia cyklu wykładów (zob. wyrok z 4 czerwca 2014 r., II UK 420/13, LEX nr 1480060 i z 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

as